

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

Tecla

Wieniewa Łaszczkówna
ul. _____
05-540 Zelenie Górnice

++
ppow. OSIECKA
Stenistawa

ps "Nauczytelka"
"Witold"
"Merie"

AK
Bie Tyntok
Lina Komar

2189 / USK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — ppow. OSIECKA

Staniława
ps. „Nauczycielka”, Wtold, Maria

2189/WSK

I/1. Relacja *uk-1, s. 1*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *✓ k. 10, s. 1-18*

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie *✓ wyg. 2 sit., ksero pkt. II*

5/11. Relacje wstaniowe - K.A. n.1.

511/1

Ppor.c.w. dr Stanisława Osiecka. 11.IV.1898 - 14.VI.1990. Urodzona

w Wawrzyńku pow.Sierpc. W r.1929 .W pierwszej połowie lat trzydziestych uzyskała doktorat w zakresie nauk filozoficznych na Uniwersytecie Warszawskim. Uczyła języka polskiego i propedeutyki filozofii w łomżyńskich szkołach średnich. Była również kierowniczką kursów przygotowawczych do matury podoficerów 33 pp i miejscowego plutonu żandarmerii wojskowej. Za osiągnięcia w pracy pedagogicznej przed wojną 1939 r. była odznaczona Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. W czasie obu okupacji /sowieckiej i niemieckiej/ oddała się z całą energią i poświęceniem pracy niepodległościowej. ^{AK} Była szefem BIP /ps."Nauczycielka"/ w Inspektoracie Łomżyńskim ^{AK} a także przewidziana na Oficera BIP /ps."Maria"/ w powoływanych w ramach Odtwarzania Sił Zbrojnych 18 pal. Gdy w maju 1944 r. dotychczasowa komendantka Wojskowej służby Kobiet /WSK/ Maria Lustych ps."Hanka" została zagrożona aresztowaniem i zmuszona do ukrywania się, dr Osiecka ps."Witold", "Maria" przejęła jej obowiązki. Była współorganizatorem, później wicedyrektorem, a po aresztowaniu mgr C.Lustycha - dyrektorem tajnej szkoły średniej w Łomży. Za działalność konspiracyjną została odznaczona Krzyżem Walecznych i Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Po nastaniu władzy ludowej, za zorganizowanie uroczystości 3 Majowych w r.1947 została zdjęta z funkcji dyrektora szkoły i dyscyplinarnie przeniesiona do Białegostoku, z zakazem wykładania literatury polskiej. Bało to powodem podjęcia przez nią studiów magisterskich z matematyki na WSP w Gdańsku. Studia te ukończyła w r.1960 z wynikiem b.dobrym. Gruntowna wiedza zawodowa i osiągnięte wyniki w pracy pedagogicznej były powodem uznania jej przez społeczeństwo i na tym terenie. Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Edukacji Narodowej i innymi odznaczeniami honorowymi. W r.1969 przeszła na emeryturę. Zamieszkała u rodziny w Katowicach, Zmarła w 1990 r. Spoczywa na cmentarzu w Łomży w pobliżu symbolicznej mogiły łomżyńskich bohaterów walk o niepodległość w II wojnie światowej: "Franciszka", "Iaka", "Bruzdy" i "Lipca".

K. Paszerekowska

listopad 2000

II Materiały uzupełniające relację

- st. Osiecka, Ze wspomnień dr Lucyny Pakuły, tom 2004, k. 10, s. 1-18

5/1

Ze wspomnień dr Lucyny Pakuły

Łomża, 30 kwietnia 2004 r.

Coraz to z ciebie, jako z drzazgi smolnej
Wokół leca szmaty zapalone;
Gorejąc nie wiesz, czy stawasz się wohny,
Czy to, co twoje, ma być zatracone?
Czy popiół tylko zostanie i zamęt,
Co idzie w przepaść z burzą? – czy zostanie
Na dnie popiołu gwiazdzisty dyjament,
Wiekuiściego zwycięstwa zaranie...

C. K. Norwid

Stanisława Osiecka, wspaniały człowiek, wybitny pedagog urodził się 11 kwietnia 1898 roku w Warzynku, pow. Sierpc, woj. warszawskie. Ojciec Stanisławy, Franciszek Osiecki i matka Tekla z Napiórkowskich w Ważryńku mieli majątek ziemski, który matka Stanisławy dostała w wianie od swych rodziców.

Ojciec Franciszka, Julian Osiecki zginął w powstaniu styczniowym. Majątek Osieckich został skonfiskowany przez władze carskie. Syna powstańca wychowywał krewny, ks. Franciszek Osiecki w Jeruzalu. Chłopiec otrzymał staranne wychowanie. Ukończył gimnazjum, gdzie obowiązywał język rosyjski, ale wuj, ks. opiekun, zadbał o to, by Franciszek poznał języki i literaturę ojczystą.

Wykształcenie, jakie otrzymał ojciec Stanisławy, dawało wtedy możliwości otrzymania dobrej pracy w urzędach państwowych. Jednak kiedy Franciszek ożenił się, a żona jego otrzymała od swych rodziców Ważrynek, osiadł tam i zajmował się, cenionym bardzo wysoko w ówczesnych rodzinach szlacheckich, majątkiem ziemskim.

W Ważryńku urodziło się Osieckim troje potomstwa: Jadwiga, Stanisława (dr Stanisława Osiecka), brat Józef. Rodzice, zważywszy na trudne czasy społeczno-gospodarcze (uwłaszczenie chłopów), postanowili dzieci swoje kształcić. Dlatego, kiedy one nieco podrosły, sprzedali majątek i przenieśli się do miasta. Zamieszkalili

w Lipnie. Tu Franciszek Osiecki podejmuję pracę u reagenta. Dzieci pobierają naukę, najpierw w czteroklasowej szkole, która dawała możliwość dalszego kształcenia.

Stanisława po ukończeniu szkoły czteroklasowej zdała egzamin na Pensję w Skiermiewicach, którą ukończyła z wynikiem bardzo dobrym. Podczas nauki na Pensji, w wolnym czasie przygotowywała swych kuzynów do egzaminu w gimnazjum.

Po pierwszej wojnie światowej Stanisława Osiecka przez rok uczyła w Gimnazjum w Lipnie. Następnie rozpoczęła studia na Uniwersytecie Warszawskim w Warszawie, na wydziale matematycznym. Po roku studiów przeniosła się na polonistykę. Wakacje często spędzała u swych krewnych w Jertuzalu. Tam do majątku kochanej ciotki Chorbowskiej zjeżdżała się młodzież. Rozwijało się życie towarzyskie, często też miały miejsce poważne dyskusje. Stanisława Osiecka była bardzo lubiana tak przez młodzież, jak i przez starszych. W rodzinie sławiano ją za wzór. Pracę dyplomową pisała też, przebywając gościnnie u kochanej babci.

Po ukończeniu studiów Stanisława Osiecka podjęła pracę nauczycielki języka polskiego w Gimnazjum w Wolkowsku. Po roku pracy zostaje przeniesiona do Łomży, do Seminarium Nauczycielskiego. W latach 1935-1937 uczyła w Gimnazjum Żeńskim im. Marii Konopnickiej przy pl. Kościuszk. Przed samą wojną uczyła w Gimnazjum

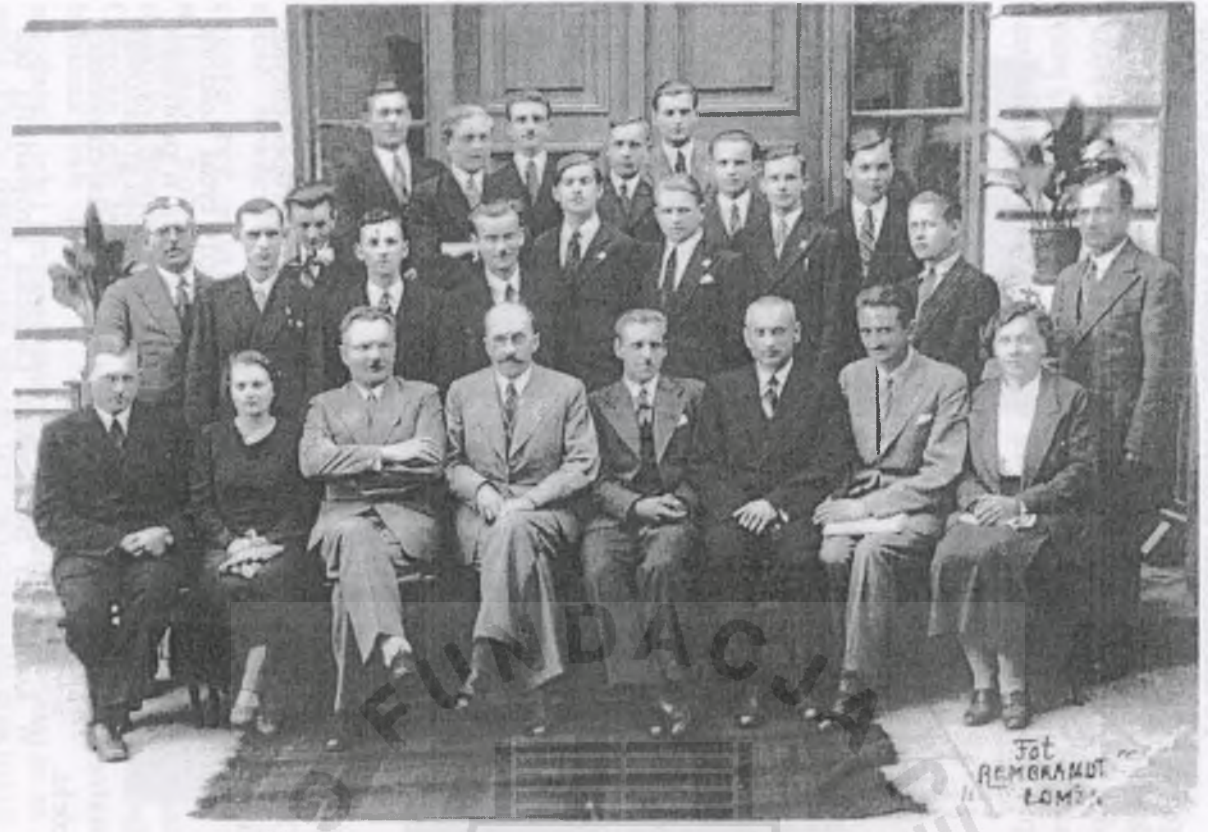
Męskim im. Tadeusza Kościuszki przy ul. Bernatowicza. Oprócz języka polskiego wykładała tam propedeutykę filozofii.

Stanisława Osiecka miała już wtedy tytuł doktora nauk filozoficznych. Pracę doktorską broniła u profesora Tadeusza Kotarbińskiego. Profesor Kotarbiński gratulował matce dr Stanisławy Osieckiej tak zdolnej i utalentowanej córki.

W Łomży dr Stanisława Osiecka prowadziła też kursy dla oficerów-legionistów, którzy przygotowywali się

11/7

Fot. REMBRANDT ŁÓDŹ

do egzaminów maturalnych wymaganych w czasach pokoju. Po zdaniu matury mogli oni zachować swoje awanse wojenne.

Już od początku swej pracy w szkole prof. Osiecka wyróżniała się ciekawym podejściem do młodzieży, znajomością jej psychiki i dużym taktem. Gruntowne wykształcenie, szerokie zainteresowania i wiedza budziły zaufanie i szacunek do młodej Profesor tak wśród kolegów, jak i wśród uczniów.

Kiedy przyszała II wojna światowa, dr Stanisława Osiecka podzieliła los łomżyńskich nauczycieli szkół średnich. Już w pierwszym dniu wojny z rozkazu władz miejskich przeżyła ewakuację. Po trudnej wędrówce, pod gradem kul i bomb, w kierunku Białej Podlaskiej tak jak inni nauczyciele wróciła do Łomży, miasta okupowanego już przez wojska sowieckie.

W tych ogromnie zmienionych warunkach politycznych grupa profesorów zorganizowała na nowo Gimnazjum i Liceum w budynku Seminarium Nauczycielskiego przy ul. Stacha Konwy, by w ten sposób otoczyć opieką młodzież polską. Dr Stanisława Osiecka w szkole tej podjęła pracę jako nauczycielka języka polskiego.

W roku 1940 władze okupacyjne przeorganizowały Gimnazjum i Liceum oraz Powszechną Szkołę Ćwiczeń na Pełną Polską Szkołę Średnią nr 1 w Łomży, tzw. „dziesięciolatkę” – na wzór szkolnictwa w Związku Sowieckim. W tej szkole zabrakło miejsca dla dr Stanisławy Osieckiej, ale zatrudniona została w trzeciej dziesięciolatce, zorganizowanej w bursie szkoły drzewnej. Przy tej szkole zorganizowano także Pełną Polską Szkołę Wieczorową, w której uczyła kadra obu dziesięciolatek. W szkole wieczorowej prof. Osiecka uczyła też języka rosyjskiego. Lekcje pomagał jej przygotowywać ojciec, który

11/8

znał dobrze ten język, ponieważ w czasach niewoli rosyjski język był obowiązkowy w szkołach.

Atak Niemców na Związek Sowiecki przerwał oficjalne nauczanie w okresie II wojny światowej. Rozpoczęła się okupacja niemiecka. Powiat łomżyński wraz z nowo utworzonym Okręgiem Białostockim przyłączony został do III Rzeszy, a w III Rzeszy nie wolno było organizować żadnych instytucji oświatowych, żadnych szkół. W tej sytuacji zaczęła się rozwijać oświata podziemna.

W Łomży nauczyciele zorganizowali Tajne Gimnazjum i Liceum, których dyrektorem został mgr Czesław Henryk Lustych, a zastępcą - dr Stanisława Osiecka. Tych dwoje dzielnych i bardzo odpowiedzialnych profesorów wzięło na siebie cały ciężar organizacji trudnego systemu tajnego nauczania. Ponadto dyrektor nauczał na kompletach historii, a wicedyrektor - języka polskiego. Tylko dzięki pomocy całej kadry nauczycielskiej i ogromnej dyscyplinie uczniów udało się szczęśliwie przeprowadzić tajną szkołę przez trudny okres okupacji hitlerowskiej. Naukę obie strony traktowały jako najwyższy obowiązek patriotyczny.

Pod koniec wojny, 25 maja 1944 roku Niemcy aresztowali dyrektora Lustycha. Ten szlachetny człowiek zwycięsko przetrwał próbę czasu. W pamięci uczniów i przyjaciół pozostał jako niezwykle odważny pedagog, który życie swe oddał za sprawę oświaty polskiej w „czasach pogardy”.

Po aresztowaniu H. Lustycha dr Stanisława Osiecka natychmiast przejęła jego funkcję. Po krótkiej przerwie tajna szkoła dalej pracowała. Udało się nawet zorganizować i przeprowadzić, trzeci już, egzamin maturalny. W lipcu owego roku Dyrektor zorganizowała też ostatni egzamin gimnazjalny, tak zwaną „małą maturę”.

Zbliżał się front. Niemcy łapali ludzi do kopania okopów, do różnych prac przy wojsku. W sierpniu pracę w tajnej szkole trzeba było zawiesić. 13 września do Łomży wkroczyła Armia Czerwona. Fakt ten zamknął okres tajnego nauczania.

Łomżyńska Tajna Szkoła Średnia zorganizowana została spontanicznie. Dyrekcja i Rada Pedagogiczna nie czekały na apel TON (Tajnej Organizacji Nauczycieli), która latem 1942 roku wzywała nauczycieli polskich do odpowiedzialności za młodzież,

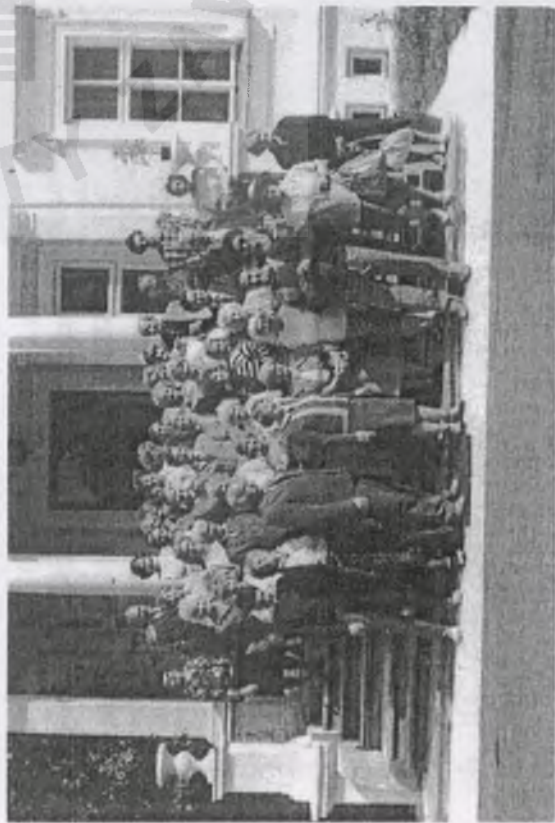

„...każdy zmarnowany dzień nauki to strata dla narodu polskiego” – mówiła. W tym czasie Tajne Gimnazjum i Liceum w Łomży posiadały już w pełni zorganizowane nauczanie na kompletach. Duży w tym udział miała dr Stanisława Osiecka.

Po przesunięciu się frontu na zachód, jeszcze w warunkach wojennych, dr Stanisława Osiecka z polecenia Kuratorium w Białymstoku jesienią 1944 roku zorganizowała, już oficjalnie działające, Gimnazjum i Liceum Łomżyńskie z siedzibą w Zambrowie, ponieważ Łomża i okolice były ewakuowane do rejonu zambrowskiego.

W Zambrowie niewiele było ocalałych budynków. Ostatnie zacięte walki wojska polskiego z napierającą armią niemiecką zostały w miastu głównie gruzy i zgliszcza. Drewniany, niewielki dom musiał pomieścić licznie zgłaszającą się do powstającej szkoły młodzież.

Rozproszona kadra pedagogiczna po wsiach rejonu zambrowskiego, na apel Dyrektora Osieckiej, której wszyscy ufali i wierzyli, też ściągnęła. Tylko dzięki autorytetowi Dyrektora, jej energii i umiejętności zjednywania sobie ludzi, zgromadzono meble potrzebne w szkole i zatrudniono profesorów do wszystkich przedmiotów w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym.

Nie ważne, że bomby jeszcze spadały. Szkoła ruszyła. Na razie według programu przedwojennego zorganizowali się też harcerze.

Pod koniec stycznia, po przesunięciu się frontu, szkoła wróciła do macierzystego miasta. Tu znów trzeba było wielkiego wysiłku Dyrektora, wiele dyplomacji, by znaleźć miejsce na szkołę. Łomża, przez kilka miesięcy ostrzeliwana, leżała w gruzach. Jedynie względnie ocalały dom Choćki, wprawdzie bez szyb, nadawał się na tymczasową siedzibę szkoły.

Znów zaczęły się starania o meble. Młodzież z miasta zносиła krzesła, ławki, deski, cegły i co się tylko nadawało, i urządziła swoją szkołę. Pałacyk Choćki musiał pomieścić sale lekcyjne, internat dla wciąż napływającej młodzieży i skromne mieszkanie dla Pani Dyrektora.

Szkoła wciąż się rozrastała. Dochodziła młodzież „z lasu”, z frontów, z Niemiec i ze Wschodu. Lekcje prowadzono na trzy zmiany. Sytuacja była trudna. Trzeba było myśleć o nowym lokum.

Po zakończeniu wojny, w maju 1945 roku z inicjatywy dr Stanisławy Osieckiej powstał Komitet Odbudowy gmachu przy ul. Bernatowicza 4, w którym przed II wojną światową mieściło się Gimnazjum Męskie im. Tadeusza Kościuszki. Na czele Komitetu stanęła Dyrektora St. Osiecka. Nadzór techniczny powierzono prof. inż. Władysławowi Saniewskiemu. W Komitecie czynni byli i inni profesorowie. Ofiarnie pracowali też Komitet Rodzicielski i młodzież. Prace posuwały się bardzo szybko. W kwietniu 1948 roku przeniesione zostały ostatnie dwie klasy z pałacu Choćki na Bernatowicza 4. Radość była ogromna. Na cześć Dyrektora Stanisławy Osieckiej całą szkołę udekorowano kwiatami.

Zbliżał się 8 maja, imieniny dr Stanisławy - Kochanej i Uwielbianej Dyrektora Osieckiej. Ten dzień Solenizantka ogłosiła „dniem dyrektorskim”. Wspaniałą uroczystość przetrwała wizyta przedstawiciela Kuratorium, który po w pośpiechu złożonych życzeniach zapowiedział przeniesienie dr Stanisławy Osieckiej do Białegostoku.

Dr Osiecka jeszcze do końca tego roku szkolnego pełniła funkcję dyrektora szkoły, przewodniczyła maturze, ale była to jej ostatnia matura w Łomżyńskim Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym.

W wakacje 1948 roku Łomża przeżywała niezrozumiałe odwołanie Dyrektora Gimnazjum i Liceum,

i z wielkim żalem żegnała zasłużoną Pedagog. Doktor Stanisława Osiecka żegnała Łomżę, z którą wiązało ją tyle wspomnień. Głównie z lat wojennych, pełnych mocnych wrażeń przy ogromnie trudnych i odpowiedzialnych obowiązkach, jakie podjęła w tajnym Gimnazjum i Liceum, i jeszcze może trudniejszych w podziemnej organizacji ZWZ-AK, w której pełniła funkcję zastępcy szefa Biura Informacji i Propagandy.

W Białymstoku dr Stanisława Osiecka rozpoczęła pracę na stanowisku nauczycielki języka polskiego w liceum przy ulicy Warszawskiej. Mieszkała na poddaszu w małym pokoiku. Następnie

uczyła w Technikum Mechanicznym przy ul. Sosnowej, a później w Liceum Plastycznym. Z czasem została awansowana na wicedyrektora tego Liceum. Od roku 1960 do 1962 dr St. Osiecka

pracuje w Studium Nauczycielskim w Białymstoku na wydziale filologii polskiej. W wieku 70 lat przechodzi na emeryturę.

Obok filologii polskiej dr Stanisławę Osiecką zawsze interesowała matematyka. Od matematyki zaczęła swe studia. Jako nauczycielka języka polskiego mówiła uczniom, że jeśli chcą dobrze pisać pracę polonistyczną, powinni pilnie uczyć się też matematyki. Matematyka uczy logicznego myślenia. W Białymstoku, mając trochę więcej

czasu, postanawia kontynuować rozpoczęte niedługo studia matematyczne. W latach 1958-1962 zaocznie studiuję matematykę na Uniwersytecie Gdańskim. Studia ukończyła z wynikiem bardzo dobrym.

Wybitna i utalentowana pedagog, dr Stanisława Osiecka odznaczona została za wybitne osiągnięcia w dziedzinie pracy dydaktycznej i wychowawczej:

- przed wojną – Srebrnym Krzyżem Zasługi,
- w 1965 r. – Złotym Krzyżem Zasługi,
- w 1965 r. – Medalem Dziesięciolecia PRU,
- w 1966 r. – Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski,
- w 1968 r. – Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Zmarła w Katowicach 14 czerwca 1990 r. w wieku 92 lat. Pochowana została na cmentarzu łomżyńskim przy ul. Mikołaja Kopernika w grobie rodziców obok Franciszka i Tekli Osieckich.

Stanisława Osiecka, choć samotna, otoczona była liczną rodziną. Wychowała i wykształciła trzy córki brata, które osierociła matka. Pomagała uczennicom i uczniom potrzebującym materialnego wsparcia, a często

opieki duchowej. Jej serce otwarte było zawsze na potrzeby innych. Kochała młodzię... i łomżyńskiej młodzieży pozostawiła ważne i piękne przesłanie:

Wszystkim moim Drogim, Kochanym, nigdy nie zapomnianym Uczniom - Łomżyńsiakom niegdyś tak bardzo wrażliwym Dziewczętom i Chłopcom, wśród których spędziłam najlepsze dni mego życia, przesyłam mocny uścisk dłoni - jako symbol wieczystej więzi duchowej między Wami wszystkimi i mną, Waszą Nauczycielką! Już wówczas w sercu każdego z Was, przysypany popiołem codzienności, zarzył się Norwidowski Gwiaździsty Dyjament, który w trudnych dniach walki o wolność rozblęsnął bohaterstwem, ofiarą krwi, ofiarą życia, często męczeństwem, a zawsze niezłomnością charakteru, moralną postawą prawej Polki, Prawego Polaka!

Spotkali, zawsze mnie zapewnialiście z całą serdecznością, że ja również przyczyniłam się swoją pracą wśród Was - a zwaszcza ową tajną! - w dniach trudnych - do umocnienia Waszej wiary w zwycięstwo!

Dlatego swoją wieloletnią pracę wśród Was cenię sobie jako prawdziwą pełnię mego życia.

Zbliża się już mój kres - ale spokojnie odejdę w zaświaty, a w bezkresnej czarnej pustce międzygwiazdowej prowadzić mnie będzie świetlisty promień Waszego Gwiaździstego Dyjamentu, przestany mi przez Wasze wdzięczne serca, Drogie Dzieci Moje!

St. Osiecka

nauczycielka szkół łomżyńskich

Wrocław, 25 VIII 1974 r.

PAMIĘCI WYCHOWAWCÓW
 I UCZNIÓW ŚREDNICH SZKÓŁ
 OMAZYŃSKICH, KTÓRZY ZGINĘLI
 WALCĄC O WYZWOLENIE
 PRAWDE I SPRAWIEDLIWOŚĆ
 O SZKOLE POLSKĄ I JEZYK
 POLSKI

TII/18

FUNDACJA	
"Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek" w Toruniu	
Wpłynęło dnia:	17. 01. 2005
L. dz.:	48/2004-412/05
Załączniki:	.....
Referent:	.....

Zespół Szkół Ogólnokształcących
im. Tadeusza Kościuszki
w Łomży

T.: 2189/WSK

† 1990

OSIECKA Stanisława

ps. "Witold", "Mania"

V Nazwiskowe karty informacyjne

AK
Białystok
Inspektorat
Łomżyński

B. Rójek 2010

T 21891 WSK

Osiecka Stanisława
ps. „Nikodem”, „Maria”

Obr. Białost.
Obr. Łomża

oat

(Obsługa pomocnicza Obr. Łomża)

XI-ref. WSK ppor. c. w. od I. 1944. do IX 1944 r.

Gwardia Z. Białostocki Ognio 242/AP < X 1939 - I 1945 >
t. 1 s. 100.

T 2189/WSK

Białystok AK

Osiecka Stanisława „Maria” „Witold”

ppor. c.w w ref. WSK - Łowicz

od I. 1944 do IX. 1944

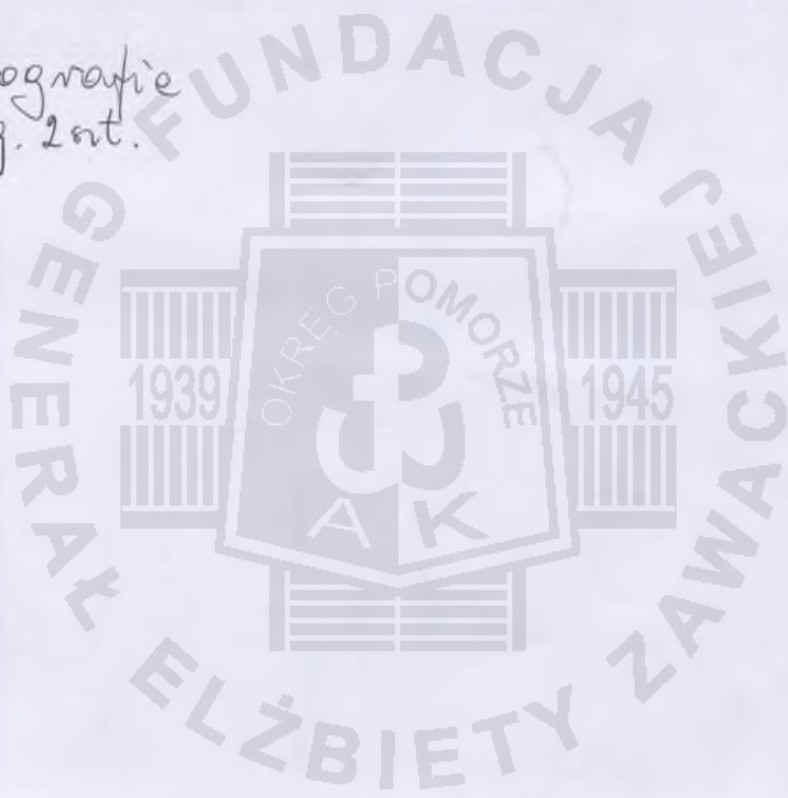
Z. Gwozdek, Białostocki Okr. ZWZ-AK

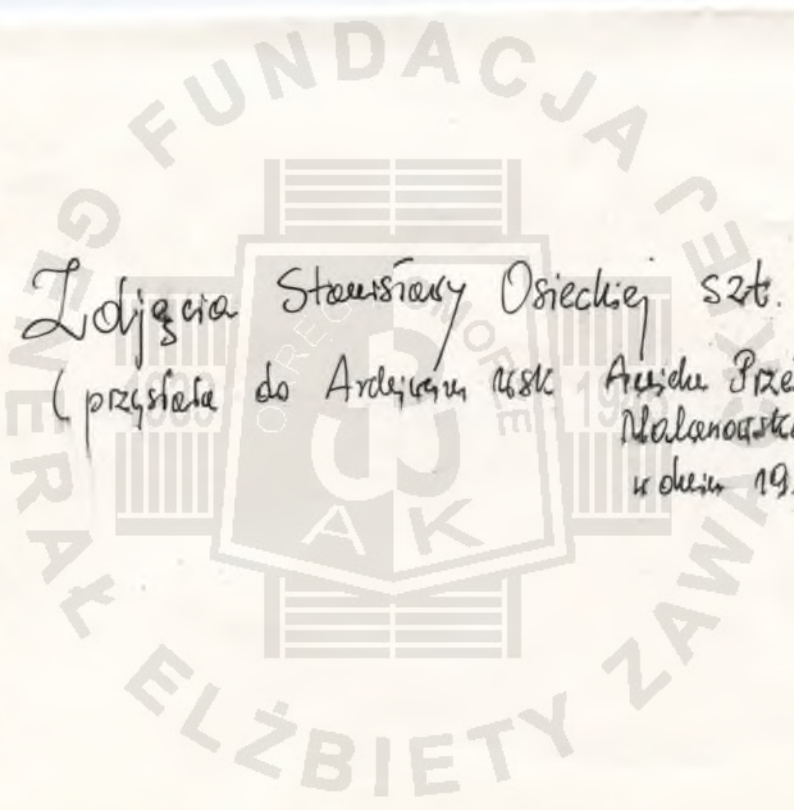
t. I Organizacja 45; 100

JK-K

VI Fotografie
- oryg. 2 szt.

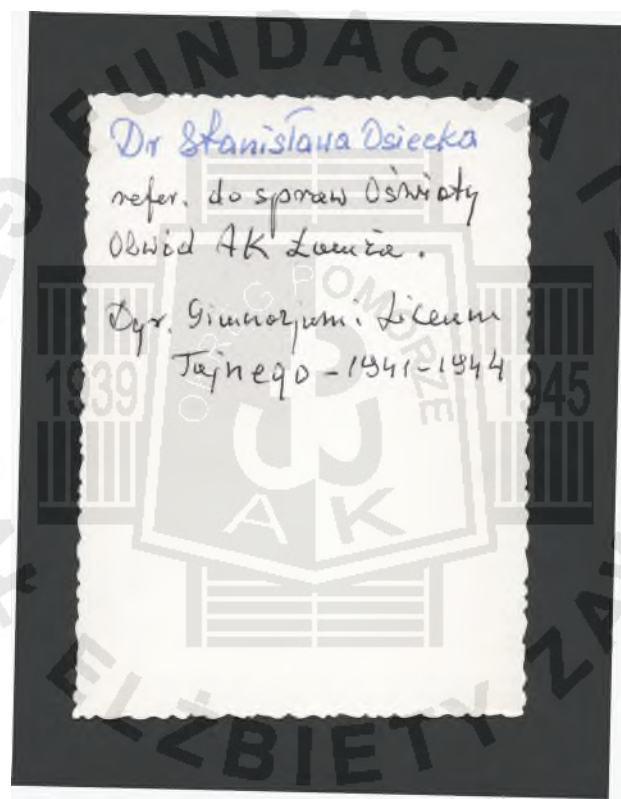

Zoljgicia Stawnsiary Osieckiej szt. 2
(przysłała do Ardyjanu usk Arsydu Przewdziedu -
Malanowska
w dniu 19. 06 2001r.

Dr Stanisław Dzięcki
refer. do spraw Oświaty
obwód AK Łomża.

Dyr. Gimnazjum i Liceum
Tajnego - 1941-1944

Muzeum Szkoły
Liceum Ogólnokształcącego
im. I. Kościuszki
w Łomży

dr Stanisław Osiecka
Dyrektor Gimnazjum
i Liceum Ogólnokształcącego
w Łomży

od maja 1944 do 1948
Nicedyrektor, a po śmierci
Cz. deńtycha, dyrektor tajnego
Gimnazjum w Łomży podczas
okupacji niemieckiej.

OSIECKA Stanisława

